प्रदेश राजपत्र

कोशी प्रदेश सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ९) विराटनगर, नेपाल, असार १८ गते, २०८२ साल (अतिरिक्ताङ्क ११

भाग २

प्रदेश सरकार

कोशी प्रदेश

विराटनगर, नेपाल

स्वास्थ्य मन्त्रालयको सूचना

कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य नियमावली, २०८२

कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य ऐन, २०७७ को दफा ४४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्रदेश सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यी नियमहरूको नाम "कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य नियमावली, २०८२" रहेको छ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-

(क) "आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र" भन्नाले आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने सरकारी स्वास्थ्य संस्था सम्झनु पर्छ।

(ख) "ऐन" भन्नाले कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य ऐन, २०७७ सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

सेवाग्राहीको अधिकार, कर्तव्य तथा स्वास्थ्य संस्थाको दायित्व

३. **आधारभूत स्वास्थ्य सेवाः** (१) प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँच तथा सुनिश्चितताका लागि ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि अनुसूची-१ बमोजिम आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ।

(२) उपनियम (१) तथा ऐनको दफा ३ को उपदफा (२) समेतले तोकेका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रत्येक नागरिकलाई स्थानीय तह र प्रदेश सरकार अन्तर्गत सञ्चालित सरकारी अस्पताल तथा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट सञ्चालित

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

यस्तै प्रकारका अन्य स्वास्थ्य संस्थाबाट निःशुल्क रुपमा प्रदान गरिनेछ।

(३) यस नियम बमोजिम निःशुल्क रुपमा प्रदान गरिने आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको विवरण, प्रवाह तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रक्रिया आवश्यकता अनुसार यस नियमावली लागु भएपछि मन्त्रालयले निर्धारण गरी प्रकाशन गर्नेछ।

४. <u>आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा:</u> (१) ऐनको दफा (४) को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि अनुसूची-२ मा तोकिए बमोजिमका आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा रहने छन।

(२) उपनियम (१) बमोजिम तोकिएका आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा बाहेक स्वास्थ्य संस्थाले अन्य थप आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा समेत प्रदान गर्न सक्नेछ।

(३) यस नियम बमोजिम प्रदान गरिने आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्य संस्था, स्थानीय तह र प्रदेश सरकार अन्तर्गत सञ्चालित सरकारी अस्पताल तथा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट सञ्चालित यस्तै प्रकारका अन्य स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिनेछ।

५. <u>आकस्मिक उपचार सेवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था:</u> (१) ऐनको दफा ४ को उपदफा (७) को प्रयोजनको लागि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी उपचार गर्दा स्वास्थ्य संस्थाले रोगको गम्भीरताका आधारमा सेवा प्रवाह गर्नु पर्नेछ।

(२) आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाका लागि आएका बिरामीलाई उपचार गर्दा लागेको खर्च कुनै कारणले बिरामीले तत्काल बुझाउन नसक्ने भएमा त्यस्ता बिरामीलाई समेत आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

(३) उपनियम (२) बमोजिम आकस्मिक स्वास्थ्य उपचार प्रदान गरिएको बिरामी वा निजको परिवारले खर्च बेहोर्न नसकेको अवस्थामा निजको आर्थिक अवस्था समेत विचार गरी स्वास्थ्य संस्थाले सामाजिक सुरक्षा कोषबाट बेहोरिने वा आकस्मिक स्वास्थ्य उपचारका लागि लागु गरिएका यस्तै प्रकारका प्रचलित कानून वा कार्यविधि बमोजिम हुनेछ।

६. <u>विशेषज्ञ र विशिष्टिकृत सेवाः</u> (१) विशेषज्ञ र विशिष्टिकृत सेवा अनुसूची-३ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको विशेषज्ञ सेवा चिकित्सा विज्ञानमा स्नातकोत्तर तह वा सो सरह वा अन्य यस्तै प्रकारका चिकित्सा विज्ञान विषयमा स्नातकोत्तर तह भन्दा माथिल्लो शैक्षिक उपाधि प्राप्त गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा विशेषज्ञको रुपमा दर्ता भएको चिकित्सकद्वारा प्रदान गरिनेछ।

(३) ऐनको व्यवस्थाको प्रतिकूल नहुने गरी यस नियमका अधिनमा रही प्रदेश सरकारको सहमति लिई मन्त्रालयले दूर चिकित्सा (टेलिमेडिसिन) मार्फत् विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(४) प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले स्वास्थ्य शिविर मार्फत विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउन सक्नेछन्।

(५) स्वास्थ्य शिविर मार्फत विशेषज्ञ सेवा सञ्चालन गर्न चाहने निजी अस्पताल, स्वास्थ्य संस्था, सामाजिक संस्था र शिक्षण अस्पतालले मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकायबाट अनुमति लिई सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरी त्यस्तो सेवा सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(६) उपनियम (५) बमोजिमको सेवा सञ्चालन पश्चात् मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकायमा अनुसूची-४ बमोजिमको प्रतिवेदन पेस गर्नु पर्नेछ।

(७) मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकाय तथा स्थानीय तहबाट उपदफा (५) बमोजिम सञ्चालन हुने स्वास्थ्य शिविरको अनुगमन गर्न सकिनेछ।

७. <u>प्रेषण (रेफरल) सेवा सम्बन्धी विधि र प्रक्रिया:</u> (१) ऐनको दफा ६ को उपदफा (२) को प्रयोजनको लागि स्वास्थ्य संस्थामा आएका बिरामीलाई आवश्यक सबै उपचार प्रदान गर्नु पर्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम आवश्यक सबै उपचार प्रदान गर्न नसकिने अवस्था भएमा आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध भएसम्मको उपचार त्यस्तो बिरामीलाई तत्काल प्रदान गरी थप उपचारको लागि त्यस्तो थप उपचार प्राप्त हुन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्नु पर्नेछ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम प्रेषण गर्दा सबैभन्दा नजिक वा पायक पर्ने स्वास्थ्य संस्थामा गर्नु पर्नेछ।

(४) यस नियम बमोजिम स्वास्थ्य संस्थाले बिरामीलाई आफ्नो स्वास्थ्य संस्थाबाट उपचार सेवा प्रवाह गर्न नसक्ने भएमा बिरामी वा निजको संरक्षक वा निजलाई उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्थामा ल्याउने व्यक्तिको लिखित सहमतिमा मात्र निजले इच्छाएको स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्नु पर्नेछ।

(५) कुनै बिरामीको रोगको अवस्थालाई विचार गरी अन्य स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्दा त्यस्तो बिरामी वा निजको संरक्षक वा निजलाई उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्थामा ल्याउने व्यक्तिले अनिच्छा व्यक्त गरेमा बिरामीको स्वास्थ्य अवस्थाको बारेमा

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

जानकारी गराउँदै रोगको बारेमा यथासम्भव सम्झाई बुझाई गरी प्रेषित गर्नु पर्नेछ। त्यसरी सम्झाउँदा पनि प्रेषण हुन नचाहेमा निजको लिखित सहमति लिई आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध भएसम्मको उपचारको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

(६) यस नियम बमोजिम प्रेषण गर्दा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले आफूले उपलब्ध गराएको उपचार पद्धति समेत प्रेषण पुर्जामा खुलाउनु पर्नेछ।

(७) आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण भई आएका बिरामीको रोगको गम्भीरताका आधारमा प्राथमिकता दिई उपचार गर्नु पर्नेछ।

(८) प्रेषण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले प्रेषण गरिएका बिरामीको विवरण अध्यावधिक रुपमा राख्नु पर्नेछ।

८. <u>स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर:</u> (१) ऐनको दफा ७ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि स्वास्थ्य संस्था, सरकारी अस्पताल, निजी वा अन्य यस्तै प्रकारका स्वास्थ्य संस्थाले राष्ट्रिय न्यूनतम स्वास्थ्य सेवा मापदण्ड नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले निर्धारण गरेका मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य संस्थाले स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर कायम गर्नु पर्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गुणस्तर कायम गरिए वा नगरिएको बारेमा मन्त्रालयले आवश्यक अनुगमन गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम गुणस्तर कायम गर्न नसकेका स्वास्थ्य संस्थालाई मन्त्रालयले त्यस्तो गुणस्तर कायम गर्न वा थप प्रक्रिया निर्धारण गर्न निर्देशन दिन सक्नेछ।

(४) यस नियम बमोजिम अनुगमन वा नियमन गर्नु पर्ने विषयमा मन्त्रालयले आवश्यक मापदण्ड निर्धारण गर्न सक्नेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

९. **स्वास्थ्य संस्थाको दायित्वः** (१) स्वास्थ्य संस्थाले उपचार गराईरहेका सेवाग्राहीलाई ऐनको दफा १० अनुसार उपचार सम्बन्धी सूचना प्रदान गर्नु पर्नेछ।

(२) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा भर्ना भई उपचार गराईरहेका बिरामीलाई डिस्चार्ज गर्दा अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा डिस्चार्जको संक्षिप्त विवरण दिनु पर्नेछ।

(३) स्वास्थ्य संस्थाले सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको प्रमुखको संयोजकत्वमा एक गुनासो व्यवस्थापन एकाई निर्माण गरी एक जना गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्नु पर्नेछ।

(४) सामाजिक संस्था वा निजी स्वास्थ्य संस्थाले गरिब वा विपन्न नागरिकलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले तोकेको निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरी त्यस्तो स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने सेवाग्राहीको नाम र प्रदान गरिएको सेवाको विवरण मासिक रुपमा नियमित स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको माध्यमबाट सम्बन्धित निकाय समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ र आफ्नो संस्थाको वेबसाइटमा राख्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-३
स्वास्थ्य प्रणाली र सेवा व्यवस्थापन

१०. **स्वास्थ्य संस्थाको इजाजत सञ्चालन तथा नवीकरणः** (१) ऐनको दफा १३ को प्रयोजनको लागि प्रदेशको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने निजी तथा गैरसरकारी संस्थाले कुनै अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्दा इजाजतपत्र नलिई सेवा प्रवाह गर्न पाउने छैन।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको इजाजतपत्रमा तोकिएको अवधि समाप्त हुनु पूर्व स्वास्थ्य संस्थाले सञ्चालनका लागि त्यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

(३) यस नियम बमोजिमको इजाजतपत्र तथा नवीकरण गर्नु पर्ने स्वास्थ्य संस्था अनुसूची-६ मा उल्लेख गरिए बमोजिम हुनेछ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम इजाजतपत्र लिन चाहने अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-७ को ढाँचामा, अनुसूची-८ बमोजिमको दस्तुर बुझाएको भौचर तथा कुनै स्वास्थ्य कार्यालयको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने स्वास्थ्य संस्थाले त्यस्तो स्वास्थ्य कार्यालयको सिफारिस सहित मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(५) यो नियमावली लागु हुनु पूर्व यस नियम बमोजिम इजाजतपत्र नलिएका वा नवीकरण नगराएका कुनै स्वास्थ्य संस्थाले यो नियम लागु भएको मितिले तीन महिनाभित्र यस नियमावली बमोजिमको व्यवस्था अनुसार इजाजतपत्र लिनु पर्ने वा नवीकरण गराउनु पर्नेछ।

(६) प्रत्येक निजी वा गैरसरकारी संस्थाद्वारा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाले स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन मापदण्ड, २०७७ ले तोकेका मापदण्ड वा मन्त्रालयले तोकेका मापदण्ड पालना गरी सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(७) यस नियम बमोजिम इजाजतपत्र वा नवीकरणका लागि कुनै स्वास्थ्य संस्थाले निवेदन दिएमा ऐनको दफा १५ बमोजिम गठित नियमन, गुणस्तर मापन तथा अनुगमन समिति मार्फत् त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थाले मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको विश्लेषण, मूल्याङ्कन वा आवश्यक छानविन गरी मन्त्रालयले अनुसूची-९ बमोजिमको ढाँचामा इजाजतपत्र दिन वा नवीकरण गर्न सक्नेछ।

(८) उपनियम (५) बमोजिम इजाजत दिन नसकिने भए दिन नसक्नुको आधार र कारण खोली सम्बन्धित निवेदकलाई पैंतालिस दिनभित्र लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ।

(९) यस नियम बमोजिम जारी भएको इजाजतपत्रको अवधि पाँच वर्षसम्म हुनेछ र सो अवधि पूरा हुनु पूर्व निजी वा गैरसरकारी संस्थाद्वारा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाले नवीकरण गराउनु पर्नेछ।

(१०) इजाजतपत्रको अवधि समाप्त हुनु भन्दा कम्तीमा तीन महिनाअघि नवीकरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाले यस नियमावलीको व्यवस्था पालना गरी अनुसूची-१० को ढाँचामा, अनुसूची-८ बमोजिमको दस्तुर बुझाएको भौचर सहित सम्बन्धित निकायमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(११) नवीकरणको लागि निवेदन दिएकोमा आवश्यक जाँचबुझ तथा छानबिन गरी वा गराई इजाजतपत्रको अवधि सकिनु अघि मन्त्रालयले नवीकरण गर्न सक्नेछ।

(१२) उपनियम (३) बमोजिम नवीकरण गर्न नसकिएमा सम्बन्धित निवेदकलाई आधार र कारण खोली पन्ध्र दिनभित्र लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ।

११. <u>प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवस्था:</u> (१) ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रयोजनको लागि प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन वा अन्य यस्तै प्रकारका स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्य संस्था र त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्यकर्मीले समेत अनुसूची-११ बमोजिमको निकायमा सूचीकृत नभई सेवा उपलब्ध गराउन पाइने छैन।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सूचीकृत नभई सञ्चालनमा रहेका प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन वा अन्य यस्तै प्रकारका

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्य संस्था र प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्यकर्मीले प्रचलित कानून वा मन्त्रालयले निर्धारण गरेको प्रकिया पूरा गरी छ महिनाभित्र सूचीकृत भई सक्नु पर्नेछ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम सूचीकृत गर्ने निकायले प्रत्येक आर्थिक वर्ष असार मसान्तभित्र सूचीकृत गरिएको प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन वा अन्य यस्तै प्रकारका स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्य संस्था र प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्यकर्मीको अद्यावधिक सूची सार्वजनिक गरी प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(४) ऐन तथा नियमावलीको व्यवस्थाको अधीनमा रही मन्त्रालयले प्रजनन स्वास्थ्य वा सुरक्षित गर्भपतन सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार नियमन वा अनुगमनको व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ।

१२. <u>थप सेवा विस्तार गर्न वा शाखा स्थापना गर्न अनुमति लिनुपर्नेः</u> (१) कुनै स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो सेवा विस्तार वा शाखा स्थापना गर्दा ऐन तथा यस नियमावली बमोजिमको मापदण्ड र देहायको प्रक्रिया पूरा गरी छुट्टै अनुमति लिनु पर्नेछ।

(२) सेवा विस्तार गर्न स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-६ बमोजिमका निकायमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम निवेदन परेमा अनुसूची-६ बमोजिमका निकायले ऐनको दफा १५ बमोजिम गठित नियमन, गुणस्तर मापन तथा अनुगमन समिति मार्फत आवश्यक मूल्याङ्कन तथा छानबिन गराई अनुमति प्रदान गर्न सक्नेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

१३. <u>नियमन, गुणस्तर मापन तथा अनुगमन समिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाः</u> (१) ऐनको दफा १५ बमोजिम गठित नियमन, गुणस्तर मापन तथा अनुगमन समितिले सरकारी, निजी, गैरसरकारी स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पताल लगायत स्वास्थ्य संस्थाले ऐन तथा यस नियमावली बमोजिम तोकिएका व्यवस्था तथा मापदण्ड पालना गरे वा नगरेको सम्बन्धमा आवश्यक निरीक्षण र अनुगमन गर्नु पर्नेछ। यसरी अनुगमन वा निरीक्षण गर्दा मन्त्रालय वा प्रदेश सरकारले कुनै कार्यादेश तोकेको भएमा सो समेत पालना गरी अनुगमन तथा निरीक्षणको प्रतिवेदन सो समितिले मन्त्रालय समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(२) ऐनको अतिरिक्त नियमन, गुणस्तर मापन तथा अनुगमन समितिका अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवा गुणस्तर मापन तथा स्वास्थ्य सेवा उपलब्धताको अवस्था विश्लेषण गर्ने,

(ख) विपद् तथा महामारीका समयमा स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रवाह हुनु पर्ने थप सेवा तथा प्रदेश सरकारबाट जारी भएका निर्देशिका, मापदण्डको परिपालना भएको सुनिश्चित गर्ने,

(ग) सेवा प्रवाह सम्बन्धी मन्त्रालयमा प्राप्त उजुरी वा गुनासाको स्थलगत छानबिन गरी कारबाहीका लागि सिफारिस गर्ने।

१४. <u>निःशुल्क औषधी विवरणः</u> सरकारी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थावाट सेवाग्राहीलाई निःशुल्क उपलब्ध गराइएको औषधीको

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

विवरण अनुसूची-१२ मा तोकिएको ढाँचामा मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकायमा मासिक रुपमा पठाउनु पर्नेछ।

१५. <u>आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा तथा व्यवस्थापनः</u> (१) ऐनको दफा २० को उपदफा (३) को प्रयोजनको लागि मन्त्रालयले आपतकालीन अवस्थामा तत्कालै स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउन परिचालन गर्ने द्रुत प्रतिकार्य टोली तथा आपतकालीन चिकित्सकीय समूहको गठन र त्यस्तो टोली वा समूहको काम, कर्तव्य र अधिकार स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले जारी गरेको द्रुत प्रतिकार्य टोली तथा आपतकालीन चिकित्सकीय समूह परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९ बमोजिम वा मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) द्रुत प्रतिकार्य टोलीका साथै आपतकालीन चिकित्सकीय समूहका गतिविधिको सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने बजेट मन्त्रालयले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम वा अन्य कुनै कोषबाट व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।

(३) ऐनको दफा २० को उपदफा (७) बमोजिमको प्रयोजनको लागि जनस्वास्थ्य विपद् घोषणा गरिएका स्थानमा मौजुदा स्वास्थ्यकर्मीको परिचालनबाट आपत्कालीन अवस्था नियन्त्रण गर्न असम्भव हुने भएमा त्यस्तो आपतकालीन अवस्थाको प्रकृति, भूगोल र रोगको गम्भीरताको विषयलाई विचार गरी मन्त्रालयले अस्थायी स्वास्थ्यकर्मी वा स्वयंसेवकको नियुक्ति, सेवा सर्त र सुविधा सम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड बनाई लागु गरे बमोजिम हुनेछ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम जनस्वास्थ्य विपद् घोषणा भएको अवस्थामा प्रदेशभित्रका जुनसुकै स्थानीय तहमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीलाई त्यस्तो स्थानीय तहसँगको समन्वयमा खटाउन सकिनेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

(५) महामारी नियन्त्रण, आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन गर्न मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकायले आवश्यक सर्त सहितको सम्झौता गरी निजी स्वास्थ्य संस्थालाई पनि परिचालन गर्न सक्नेछ।

१६. <u>स्वास्थ्य प्रयोगशाला सम्बन्धी व्यवस्था:</u> (१) प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाले अनुसूची-६ बमोजिमको (प्रदेश तहले इजाजत र नवीकरण गर्ने प्रयोगशाला-सी वर्गको) प्रदेशभित्रका सरकारी, सामाजिक सङ्घ संस्था वा निजी स्वास्थ्य प्रयोगशालाको शुल्क निर्धारण, निरीक्षण र नियमनका लागि ऐन तथा यस नियमावली बमोजिम बनेको मापदण्ड अनुसार कार्य गर्नेछ।

(२) सामाजिक संस्था वा निजी स्वास्थ्य प्रयोगशालाको दर्ता, नवीकरण, निरीक्षण र नियमन उपनियम (१) बमोजिमको मापदण्डले तोके अनुसार हुनेछ।

१७. <u>आयुर्वेद र वैकल्पिक चिकित्सा सेवा:</u> (१) प्रदेशको क्षेत्राधिकारभित्र ऐनको दफा ३६ बमोजिम आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा सेवा प्रवाह सम्बन्धमा मन्त्रालयको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले स्वीकृत गरेको निर्देशिका सहितको मापदण्ड बमोजिम हुनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको निर्देशिका सहितको मापदण्ड पालना गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ।

परिच्छेद-४
<u>पोषण तथा खोप सेवा व्यवस्थापन</u>

१८. <u>पोषण सेवा:</u> (१) प्रत्येक आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, आधारभूत अस्पताल, स्थानीय तह र प्रदेश सरकार अन्तर्गत सञ्चालित सरकारी अस्पताल तथा प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट तोकिएको स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-१

बमोजिमको निःशुल्क आधारभूत पोषण सेवा अनिवार्य रुपमा प्रदान गर्नु पर्नेछ।

(२) मन्त्रालयले निजी क्षेत्र तथा सङ्घ संस्थामार्फत प्रदान गरिने पोषण सेवा, बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम, न्यूट्रासेटिकल्सको बेचबिखन, पोषण सेवा अनुसन्धान, पत्रु खानाको निषेध, पोषण मैत्री विद्यालय वा स्थानीय तह, वृद्धि अनुगमन, पोषण सेवा सम्बन्धी जनशक्ति, उपचारात्मक पोषण लगायतका पोषण सम्बन्धी अन्य विषय सहितको एकीकृत मापदण्ड तयार गरी स्वीकृतिका लागि प्रदेश सरकार समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(३) प्रदेशभित्रका सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रबाट बाल तथा मातृ पोषण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने खाद्यवस्तुको प्रयोग र वितरणलाई प्रवर्द्धन गर्नु पर्नेछ।

१९. <u>सूक्ष्मपोषण तथा एकीकृत पोषण सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) सूक्ष्मपोषण तत्वको प्रवर्द्धन गर्नका लागि मन्त्रालयले आइरन, भिटामिन ए लगायतका सूक्ष्मपोषण तत्वहरू बजारमा बिक्री हुने गँहुको पिठो, चामल लगायतका खाद्यान्नमा सम्मिश्रण गर्न कार्यविधि बनाई निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्न सक्नेछ।

(२) बालबालिका, किशोरी, गर्भवती तथा स्तनपान गराउने महिला र ज्येष्ठ नागरिकहरूमा सूक्ष्मपोषण पदार्थ कमी हुन नदिन स्वास्थ्य संस्था तथा विद्यालय पोषण कार्यक्रम मार्फत प्रतिकारात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(३) पोषण सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले बालबालिका, किशोरी, गर्भवती, स्तनपान गराउने महिला र ज्येष्ठ नागरिकहरूमा

पोषण सुधार गर्नका लागि स्थानीय रुपमा उत्पादित खाद्यान्नबाट बनाइने खानामा विविधीकरण गर्न प्रोत्साहित गर्नु पर्दछ।

(४) पोषण सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले भिटामिन ए धेरै पाइने खानेकुराहरू अण्डा, कलेजो, मेवा, आँप, गाजर, पहेँलो फर्सी, गाढा हरियो सागपात पर्याप्त मात्रामा उपभोग गर्न प्रोत्साहित गर्नु पर्नेछ।

(५) पोषण सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले बच्चालाई स्थानीय उत्पादन खाद्य पदार्थबाट पूरक खाना तयार गरी उमेर अनुसार पटक, बाक्लोपन तथा खानाको विविधीकरण एवं मात्रा सम्बन्धी जानकारी गराउनु पर्नेछ। पूरक खानालाई विविध पौष्टिक तत्वको सम्मिश्रण गर्न अन्न, गेडागुडी, तरकारी, फलफूल, पशुजन्य खानाहरू मिलाएर तयार गर्न परामर्श दिनु पर्नेछ।

(६) मन्त्रालयले सम्बन्धित क्षेत्रमा काम गर्ने सङ्घ संस्थाको सहयोग र समन्वयमा तोकिएको मापदण्ड बमोजिम जन्मजात हुने अपाङ्गता रोकथामका लागि सन्तान योजना गरिरहेका दम्पतीलाई फोलिक एसिड ट्याब्लेट वितरण गर्नेछ।

२०. <u>खोपको पहुँच बढाउने</u>: (१) मन्त्रालयले वा मन्त्रालयले तोकेको निकायले खोपद्वारा नियन्त्रण, उन्मुलन तथा निवारण गर्न सकिने रोग विरुद्ध प्रयोग भईरहेको खोपको पहुँच नपुगेको वा न्यून कभरेज रहेको क्लस्टर पहिचान तथा नक्साङ्कन गरी सो स्थानमा खोपमा कभरेज बढाउन सम्बन्धित सङ्घ संस्थाको सहकार्यमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(२) मन्त्रालयले प्रदेश सरकारको स्वीकृतिमा खोप सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-५

एम्बुलेन्स, शव वाहन तथा नागरिक स्वास्थ्य सूचना सहायता प्रणाली

२१. **एम्बुलेन्स तथा शव वाहन सेवा सञ्चालनः** (१) एम्बुलेन्स सेवा तथा शव वाहन सेवा प्रदायक संस्थाले नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड पूरा गरी सेवा सञ्चालनका लागि सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिनु पर्नेछ।

(२) प्रत्येक एम्बुलेन्स तथा शव वाहन सेवा प्रदायक संस्थाले नियम २२ बमोजिमको नागरिक स्वास्थ्य सूचना सहायता प्रणाली स्थापना भएको तीन महिनाभित्र सो सम्बन्धी निर्देशिकाले तोके बमोजिम आबद्ध हुनु पर्नेछ।

(५) एम्बुलेन्स सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रादेशिक एम्बुलेन्स व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ।

२२. **नागरिक स्वास्थ्य सूचना सहायता प्रणाली सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) प्रदेश भरका स्वास्थ्य सेवा, एम्बुलेन्स तथा शव वाहन सेवा र सो सम्बन्धी शुल्क र सेवा प्रक्रिया आदिका बारेमा आवश्यक जानकारी तत्काल उपलब्ध गराउन मन्त्रालयले प्रदेश स्तरमा एक नागरिक स्वास्थ्य सूचना केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना केन्द्र स्थापना, सञ्चालन, जनशक्ति तथा कार्य सञ्चालन प्रक्रिया सम्बन्धमा मन्त्रालयले निर्देशिका जारी गरी लागु गर्नेछ।

(३) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना केन्द्रको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(क) जिल्ला र स्थानीय तहमा सूचना सम्प्रेषण विन्दु वा सम्पर्क केन्द्र पहिचान गरी नागरिक स्वास्थ्य प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने।

(ख) प्रदेशभरिका सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध सेवा, चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मीको विवरण, सेवा प्रक्रिया, सेवा शुल्क, एम्बुलेन्स तथा शव वाहन सेवा प्रदायक संस्था तथा तिनले उपलब्ध गराउने सेवा र शुल्क सम्बन्धी विवरण अद्यावधिक गरेर राख्ने।

(ग) कुनै पनि नागरिकलाई यस नियम बमोजिमको सूचना आवश्यक परेमा तत्काल उपलब्ध गराउने।

(घ) प्रदेश अन्तर्गत रहेका एम्बुलेन्सहरूलाई एकीकृत रुपमा सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउन र राष्ट्रिय एवं जिल्ला प्रेषण केन्द्रसँग समन्वय गर्न प्रादेशिक प्रेषण केन्द्रको रुपमा कार्य गर्ने।

(ङ) विपद् एवं अन्य आकस्मिक समयमा आईपर्ने सञ्चारका लागि प्रादेशिक स्वास्थ्य आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र तथा आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सक्रिय रुपमा परिचालित हुने।

(च) उपनियम (२) बमोजिमको निर्देशिकाले तोकेको अन्य कार्य गर्ने।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

परिच्छेद-६
स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली र जनस्वास्थ्य निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

२३. **स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापनः** प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले सेवा, सेवा शुल्क, सेवाग्राही आदि सम्बन्धमा मन्त्रालयको निर्देशन तथा जानकारीको पालना गरी समयमै त्यस्तो विषयको सूचना पठाउनु पर्नेछ।

२४. **जनस्वास्थ्य निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) सरुवा रोग र नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण, खानेपानी तथा सरसफाई, पेशागत स्वास्थ्य, फोहरमैला व्यवस्थापन लगायतका जनस्वास्थ्यका विविध पक्षको समुदाय स्तरमा निगरानी, अनुगमन, नियमन र व्यवस्थापनका लागि प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले जनस्वास्थ्य निरीक्षक तोक्न सक्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जनस्वास्थ्य निरीक्षक तोक्दा सेवासँग सम्बन्धित क्षेत्रमा मन्त्रालयले तोके बमोजिमको योग्यता वा अनुभव प्राप्त व्यक्तिहरू मध्येबाट तोक्नु पर्नेछ।

(३) उपनियम (१) बमोजिमको जनस्वास्थ्य निरीक्षकको कार्यविवरण एवं कार्य सम्पादन प्रक्रिया मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-७
समिति सम्बन्धी व्यवस्था

२५. **अस्पताल व्यवस्थापन समितिः** (१) सरकारी अस्पतालको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न ऐन बमोजिम गठन गरिएको अस्पताल व्यवस्थापन समितिको कार्यालय सम्बन्धित अस्पतालमा रहनेछ र

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

त्यस्तो अस्पतालले व्यवस्थापन समितिको सचिवालयको काम गर्नेछ।

(२) अस्पताल व्यवस्थापन समितिको बैठक महिनामा कम्तीमा एक पटक बस्नु पर्नेछ। आवश्यकता अनुसार अन्य बैठक समेत बस्न सक्नेछ।

(३) समितिले प्रत्येक बैठकको निर्णय र प्रगति विवरण अनिवार्य रुपमा बैठक बसेको सात दिनभित्र मन्त्रालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।

(३) समितिले ऐनको दफा ३१ को उपदफा (३) बमोजिम सेवा शुल्क निर्धारण गर्नका लागि राय सहितको सिफारिस मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(४) ऐनको दफा ३१ को उपदफा (८) बमोजिम अस्पताल व्यवस्थापन समितिमा रहने कर्मचारीको सङ्ख्या र त्यस्ता कर्मचारीको कार्यविवरण अस्पतालको बिरामी सङ्ख्या, सेवाका प्रकार, आम्दानी तथा कार्यबोझको आधारमा राय सहितको सिफारिस मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम कर्मचारीको सङ्ख्या र कार्य विवरण स्वीकृतिका लागि पेस गर्दाका बखत त्यस्ता कर्मचारीको नियुक्ति, सेवा र सर्त सम्बन्धी विषयमा र व्यवस्थापन समितिको कोष सञ्चालन प्रक्रिया समेत अस्पताल व्यवस्थापन समितिले राय सहितको सिफारिस मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(६) उपनियम (३), (४) तथा (५) बमोजिम अस्पताल व्यवस्थापन समितिले राय सहित पठाएको कर्मचारीको नियुक्ति, सेवा र सर्त, समितिको नाममा रहने कोषको सञ्चालन तथा सेवा शुल्क

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

दर निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था मन्त्रालयले स्वीकृतिका लागि प्रदेश सरकार (मन्त्रिपरिषद्) समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(७) प्रस्ताव पेस गर्दाका बखत मन्त्रालयले उपनियम (६) बमोजिमका विषय समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ। प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालयले सम्बन्धित अस्पताल व्यवस्थापन समितिमा सोही अनुसार गर्न गराउन उक्त निर्णय पठाउनेछ।

(८) उपनियम (७) बमोजिम प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत शुल्क निर्धारण सम्बन्धी विषय सबैको जानकारीका लागि सूचनापाटीमा टाँस वा अन्य कुनै उपयुक्त माध्यमबाट सार्वजानिक गर्नु पर्नेछ।

२६. **प्रदेश स्वास्थ्य बिमा संयोजन समिति**: (१) प्रदेश स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन, नियमन तथा व्यवस्थापन कार्यमा संयोजन गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रदेश स्वास्थ्य बिमा संयोजन समिति रहनेछः-

(क)	सचिव, स्वास्थ्य मन्त्रालय	- संयोजक
(ख)	निर्देशक, स्वास्थ्य निर्देशनालय	- सदस्य
(ग)	निर्देशक, स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	- सदस्य
(घ)	कार्यालय प्रमुख/प्रतिनिधि, स्वास्थ्य बिमा बोर्ड, कोशी प्रदेश	- सदस्य
(ङ)	प्रतिनिधि अधिकृतस्तर, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	- सदस्य
(च)	प्रतिनिधि अधिकृतस्तर, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	- सदस्य

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(छ) महाशाखा प्रमुख, नीति योजना तथा जनस्वास्थ्य महाशाखा, मन्त्रालय - सदस्य

(ज) प्रतिनिधि, मन्त्रालयले मनोनयन गरेको सरकारी तथा निजी सेवा प्रदायक संस्थाको तर्फबाट एक/एक जना गरी दुई जना - सदस्य

(झ) प्रतिनिधि, मन्त्रालयले मनोनयन गरेको बिमा र स्वास्थ्य क्षेत्रको अनुभव हासिल गरेका एक महिला सहित दुई जना - सदस्य

(ञ) महाशाखा शाखा प्रमुख, अस्पताल विकास तथा चिकित्सा सेवा महाशाखा, मन्त्रालय - सदस्य सचिव

(२) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार वर्षमा कम्तीमा चार पटकसम्म संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(३) सदस्य सचिवले बैठकको कार्यसूची संयोजकको स्वीकृतिमा तय गर्नेछ।

(४) बैठकमा आवश्यकता अनुसार कुनै खास विषय विज्ञ वा पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

(५) समितिका सदस्यलाई बैठक बस्ने जानकारी र बैठकमा पेस हुने कार्यसूची सामान्यतया तीन दिन अगावै दिनु पर्नेछ तर कुनै खास विषयमा चौबिस घण्टा अघि जानकारी दिई बैठक बस्न बाधा पर्ने छैन।

(६) बैठकको निर्णय बहुमतबाट हुनेछ र संयोजक र सदस्य सचिवले बैठकको निर्णय प्रमाणित गर्नेछ।

(७) बैठक बसेको दिनमा उपस्थित पदाधिकारीले प्रचलित कानून बमोजिम बैठक भत्ता पाउनेछन्।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(८) समितिको सचिवालयको काम स्वास्थ्य बिमा बोर्डको प्रदेश शाखा कार्यालयले गर्नेछ।

(९) उपनियम (१) को खण्ड (ज) र (झ) बमोजिमको सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ र निज थप एक कार्यकालको लागि पुनःनियुक्त वा मनोनित हुन सक्नेछ।

(१०) उपनियम (१) को खण्ड (ज) र (झ) बमोजिमको मनोनित सदस्यले समितिको कार्यक्षेत्र वा स्वास्थ्य बिमा सम्बन्धी नीति विपरीत कार्य गरेमा निजलाई जुनसुकै बखत मन्त्रालयले हटाउन सक्नेछ।

तर यसरी हटाउनु अघि मनोनित सदस्यलाई सफाई पेस गर्ने मौका दिनु पर्नेछ।

२७. <u>प्रदेश स्वास्थ्य बिमा संयोजन समितिको काम, कार्तव्य र अधिकारः</u> प्रदेश स्वास्थ्य बिमा संयोजन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) प्रदेशको क्षेत्रभित्र कार्यक्रम विस्तार गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने,

(ख) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी तथा सार्वजानिक सङ्घ संस्थामा कार्यरत कर्मचारी र निजको परिवारलाई स्वास्थ्य बिमाको दायरामा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने,

(ग) अति गरिब/आर्थिक रुपले विपन्न परिवारलाई बिमा कार्यक्रममा आवद्ध गराउन प्रदेश सरकार र स्वास्थ्य बिमा बोर्ड बिच समन्वय गर्ने,

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

(घ) नसर्ने रोगको नियन्त्रण तथा उपचारका लागि स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमले दिई आएको सुविधा उपलब्ध गराउन वा वृद्धि गर्न बोर्डसँग सहकार्य गर्ने,

(ङ) कार्यक्रमगत रूपमा बिमा बोर्डलाई ससर्त अनुदान उपलब्ध गराउन पहल गर्ने,

(च) प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूको सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्न गराउन सिफारिस गर्ने,

(छ) स्वास्थ्य बिमा अन्तर्गत प्रदान गरिने औषधीहरू प्रदेश सरकार अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा सञ्चालित फार्मेसीमा सहज रुपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था गराउने,

(ज) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा निरन्तर चिकित्सकको उपलब्धता हुने व्यवस्था गर्ने गराउने,

(झ) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक स्वास्थ्य उपकरण उपलब्धता, प्रयोगशालाको सेवामा निरन्तरता तथा स्तरोन्नति र पूर्वाधार अभिवृद्धिमा सहयोग गर्ने,

(ञ) स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम प्रवर्द्धन र विस्तारका सन्दर्भमा स्थानीय तह, स्वास्थ्य बिमा बोर्ड तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने,

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(ट) स्वास्थ्य बिमा कार्क्रमको समय-समयमा अनुगमन, मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्ने,

(ठ) प्रदेश सरकारको सहकार्य र सहभागितामा खण्ड (ग) लगायतका लक्षित वर्गलाई स्वास्थ्य बिमाको दायरामा ल्याउन पहल गर्ने,

(ड) स्वास्थ्य बिमामा लक्षित वर्गको आबद्धतालाई विस्तार गर्न स्थानीय तहसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने,

(ढ) सेवा प्रदायक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको भुक्तानी दाबी र स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमसँग सम्बन्धित अन्य विषयमा सहजीकरण गर्ने,

(ण) प्रदेश स्वास्थ्य बिमा संयोजन समितिले आवश्यक देखेको स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमसँग सम्बन्धित अन्य विषयहरूमा कार्य गर्ने, गराउने।

परिच्छेद-८
विविध

२८. प्रचलित कानून बमोजिम हुनेः यस नियमावलीको नियमहरूमा उल्लेख भएका विषय यसै नियमावली बमोजिम र अन्य विषयको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

२९. बचाउः यो नियम प्रारम्भ हुनु अघि प्रचलित कानून बमोजिम मन्त्रालय तथा मातहतका निकायबाट गरिएका नियमनकारी कार्यहरू यसै नियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-१

(नियम ३ को उपनियम (१) र नियम १८ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू

क. खोप सेवाः

बालबालिकाको लागि खोप सेवाहरू	बि.सि.जि (BCG), पोलियो खोप (injectable and oral), निमोकोकल (pneumococcal), डि.पि.टि. (DPT), हिब (HIB), हेपाटाइटीस बी. (Hepatitis B), दादुरा-रुबेला (Measles-Rubella), जापानिज इन्सेफलाइटिस (Japanese encephalitis), रोटा भाइरस (Rotavirus Virus)
गर्भवती महिला तथा प्रजनन उमेरका महिलाको लागि खोप सेवाहरू	धनुष्टङ्कार तथा भ्यागुते रोग विरुद्ध खोप (Tetanus and Diphtheria/ Td vaccine) Human Papillomavirus(HPV) Vaccine
नेपाल सरकारले नियमित तथा विशेष खोप कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गर्ने अन्य खोप सेवा	

ख. (१). नवजात शिशु तथा बालरोग व्यवस्थापन सेवाः

	२ महिनासम्मको शिशुको स्याहार तथा उपचारः देहाय बमोजिमका अवस्था भएका नवजात शिशुहरूको स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार आधारभूत सेवाहरू प्रदान गर्नुपर्नेः- - नवजात संक्रमण (Neonatal sepsis) - निसासिएका नवजात शिशु (Birth asphyxia)

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

नवजात शिशु तथा बालरोग व्यवस्थापन सेवा	- शीताङ्ग (Hypothermia) - कमलपित्त (Jaundice) - कम जन्मतौल (Low birth weight) - समय नपुगी जन्मेका (Premature birth) - स्तनपान तथा खुवाउने सम्बन्धी समस्या (Feeding problems) - नाभी सम्बन्धी समस्या - रगतमा ग्लुकोजको कमी - जन्मजात विकलाङ्गता (Birth defect) २ महिना देखि ५ वर्षसम्मका बालबालिकाको स्याहार तथा उपचारः देहाय बमोजिमका अवस्थामा स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार आधारभूत सेवाहरू प्रदान गर्नुपर्नेः- - शीघ्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) - निमोनिया (Pneumonia) - औलो - झाडापखाला - दादुरा - कुपोषण - कानको संक्रमण।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

ख. (२). <u>पोषण सेवाः</u>

पोषण सम्बन्धी सेवाहरू	<u>पोषण परामर्श तथा कुपोषणको व्यवस्थापनः</u> <u>पोषण परामर्शः</u>- - गर्भवती महिलालाई पोषण परामर्श। - आमाहरूलाई स्तनपान लगायत बालबालिकाका निम्ति पोषण परामर्श - आहार विविधीकरण (Dietary diversification) परामर्श सेवा र प्रदर्शन
	- शीघ्र कुपोषणको Weight-for-Height Z- Score (WHZ) तथा प्रचलित उपचार पद्धति अनुसार निदान र व्यवस्थापन
	- जटिल शीघ्र कुपोषणको Weight-for-Height Z-Score (WHZ) तथा प्रचलित उपचार पद्धति अनुसार निदान र प्रेषण सेवा
	<u>सुक्ष्म पोषण पूरकता (Micronutrient Supplementation)</u> - पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको लागि भिटामिन ए क्याप्सुल - गर्भवती महिलाका लागि आइरन चक्की - सुत्केरी महिलाका लागि आइरन चक्की
	- बाह्र महिनादेखि उनान्साठ्ठी महिनासम्मका बालबालिका तथा स्कुल जाने बालबालिकाको लागि जुकाको औषधी - गर्भवती महिलाका लागि जुकाको औषधी

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

	- दुई वर्ष मुनिका बालबालिकाका लागि वृद्धि अनुगमन तथा परामर्श
	- बी.एम.आई. (Body Mass Index) जाँच तथा परामर्श

ख.(३). <u>गर्भवती, प्रसूति तथा सुत्केरी सेवाः</u>

गर्भवती जाँच सेवा (Antenatal service)	- सामान्य गर्भावस्थाको पहिचान, परामर्श, स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार व्यवस्थापन र प्रेषण - उच्च जोखिम गर्भावस्थाको पहिचान, परामर्श, स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार व्यवस्थापन प्रेषण
प्रसव तथा सुत्केरी सेवा (Delivery service)	- सामान्य सुत्केरी सेवा परामर्श - जटिल सुत्केरीको पहिचान, व्यवस्थापन र प्रेषण सेवा - सुत्केरी पश्चात् स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार व्यवस्थापन, परिवार नियोजन सेवा तथा परामर्श - स्तरीय उपचार पद्धति अनुसार तत्कालीन तथा अत्यावश्यक नव शिशु स्याहार (Immediate and Essential Newborn Care)

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

ख (४). पाठेघर (आङ खस्ने), परिवार नियोजन, सुरक्षित गर्भपतन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवाः

पाठेघर (आङखस्ने)	आङ खस्ने समस्या (Utero-Vaginal prolapse) - शीघ्र पहिचान (Early screening) तथा परामर्श
परिवार नियोजन (Family Planning)	परिवार नियोजन परामर्श तथा सेवाः पुरुष कण्डम, गर्भ निरोधक चक्की (OCP), गर्भ निरोधक सुई
गर्भपतन सेवा (Abortion-related services)	- सूचीकृत स्वास्थ्य संस्थाबाट सुरक्षित गर्भपतन सेवा, परामर्श तथा प्रेषण - गर्भपतन पश्चात् (Post-abortion) सेवा तथा आवश्यक परामर्श परिवार नियोजन सेवा समेत
प्रजनन स्वास्थ्य समस्याहरू (Reproductive health morbidity)	प्रजनन फिस्टुला (Obstetric fistula): शीघ्र पहिचान (Early screening) तथा परामर्श तथा प्रेषण
	पाठेघरको मुखको क्यान्सरः सामान्य जाँच, परामर्श तथा प्रेषण
	स्तन क्यान्सरः प्रारम्भिक जाँच, परामर्श तथा प्रेषण

ग. नसर्ने रोगहरू तथा शारीरिक अपाङ्गता/विकलाङ्गता सम्बन्धी सेवाः

उच्चरक्तचाप (Hypertension)	- प्रारम्भिक जाँच तथा जोखिम पहिचान, परामर्श सेवा र प्रेषण

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

	- जीवनशैली परिवर्तन परामर्श - उपचार निरन्तरता
मधुमेह (Diabetes mellitus)	- प्रारम्भिक जाँच तथा जोखिम पहिचान, परामर्श सेवा र प्रेषण - जीवनशैली परिवर्तन परामर्श - उपचार निरन्तरता
दीर्घकालीन अवरोधात्मक फोक्सोको रोग तथा दमको रोग (Chronic Obstetric Pulmonary Disease (COPD), Asthma)	- प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण - लाक्षणिक तथा आकस्मिक व्यवस्थापन - जीवनशैली परिवर्तन परामर्श
हाडजोर्नी तथा मांसपेशीको दुखाई (Musculoskeletal pain)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
अम्लपित्त (Acid peptic disease)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
आँखा सम्बन्धी अन्य समस्या (Eye problems)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
कान सम्बन्धी समस्या (Ear problems)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
मुख सम्बन्धी स्वास्थ्य समस्या (Oral health problems)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
अपाङ्गता (Disability)	प्रारम्भिक निदान, परामर्श तथा प्रेषण

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

घ. सरुवा रोगहरू सम्बन्धी सेवाः

एच.आई.भी/एड्स (HIV/AIDS)	परामर्श
	अवसरवादी संक्रमण (Opportunistic infections) को व्यवस्थापन (क्षयरोगको मात्र)
क्षयरोग (Tuberculosis)	निदान तथा उपचार सेवा (पहिलो लाइनको औषधी)
औलो (Malaria)	निदान तथा उपचार [प्रभावित क्षेत्र (Endemic) मा मात्र]
जनावर टोकाई (Animal bite)	जोखिम लेखाजोखा, लाक्षणिक उपचार, प्रेषण परामर्श
कुष्ठरोग (Leprosy)	निदान, उपचार तथा प्रेषण सेवा
कालाजार (Kala-azar)	परामर्श तथा प्रेषण
डेंगु (Dengue)	परामर्श तथा प्रेषण
फाइलारियसिस (Filariasis)	परामर्श तथा प्रेषण
पाचन प्रणाली सम्बन्धी संक्रमण (Gastrointestinal infections)	सामान्य झाडापखाला (Acute diarrhea): जल-विनियोजन लेखाजोखा र उपचार
	आँउ (Dysentery): प्रारम्भिक निदान (Provisional diagnosis), लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	म्यादे ज्वरो: प्रारम्भिक निदान (Provisional diagnosis), उपचार तथा प्रेषण
	जुका तथा पाचन प्रणालीका अन्य परजीवी संक्रमण: प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

श्वासप्रश्वास प्रणाली सम्बन्धी संक्रमण (Respiratory infections)	मौसमी इन्फ्लुएन्जा (Seasonal influenza): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	श्वासप्रश्वास नली सङ्क्रमण (Sinusitis, Pharyngitis, Tonsilitis, Bronchitis, Pneumonia): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
खटिराजन्य (Eruptive) रोग	दादुरा (Measles): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	ठेउला (Chicken pox): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	रुबेला (Rubella): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
हाँडे (Mumps)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
छाला (Skin) तथा नरम तन्तु (Soft tissue) संक्रमण	लुतो (Scabies): निदान र उपचार
	जुम्रा (Pediculosis): निदान र उपचार
	छालाको संक्रमण (Cellulitis), पिलो (Abscess), फोडा (Boil, Furunculosis): निदान र उपचार तथा प्रेषण
	दाद (Ringworm) तथा ब्याक्टेरिया (Bacterial) तथा ढुसी जन्य (Fungal) छाला रोगहरू : निदान र उपचार तथा प्रेषण
आँखा सम्बन्धी संक्रमण (Eye infections)	आँखा संक्रमण: प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

	नवजात शिशुमा आँखा पाक्ने समस्या (Ophthalmia Neonatorum): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
नाक र कानको संक्रमण (Nose and ear infections)	कानमा संक्रमण: प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण नाकमा संक्रमण: प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
मुख सम्बन्धी संक्रमण (Oral infections)	मुखभित्रको संक्रमणः प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	मुखको घाउः प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
यौन तथा मुत्रप्रणाली सम्बन्धी संक्रमण (Genito-urinary infections)	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार तथा प्रेषण
	पिसाब नलीबाट पीप आउने समस्या (Urethral discharge syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	योनीबाट प्रदर आउने समस्या (Vaginal discharge syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	योनी/लिङ्गमा घाउ आउने समस्या (Genital discharge syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	तल्लो पेट दुखाइको समस्या (Lower abdominal pain syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

	अन्डकोषको थैली सुन्निने समस्या (Scrotal swelling syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	काँछको लिम्फग्रन्थी सुन्निने समस्या (Inguinal Bubo syndrome): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	मुत्र प्रणालीको संक्रमण (Urinary Tract Infection): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण

ङ. <u>स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवाः</u>

स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवा (Health promotion services)	- जनतामूलक सूचना तथा सञ्चार सामग्री - व्यवहार परिवर्तन, सञ्चार तथा परामर्श सेवा

च. <u>मानसिक रोगहरू सम्बन्धी सेवाः</u>

मानसिक स्वास्थ्य समस्या	प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
मदिरा तथा लागुपदार्थ दुर्व्यसन	<u>लागुपदार्थ दुर्व्यसनः</u> प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	मदिरापानको लत (Alcoholism/dependency) को जाँच र प्रारम्भिक व्यवस्थापन, प्रेरणादायी अन्तरक्रिया (Motivational interviewing), प्रेषण र परामर्श

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

छ. जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवाः

जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य समस्या (Geriatric health problem)	- प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण - स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवा - Physiotherapy and Rehabilitation - पोषण

ज. सामान्य आकस्मिक अवस्थाहरूका सेवाः

शीघ्र दुखाई (Acute pain)	घाउचोटको मलमपट्टी र आवश्यकता अनुसार प्रेषण परामर्श
	काटेको ठाँउमा टाँका लगाउने र आवश्यकता अनुसार प्रेषण परामर्श
	पिलो र फोडाको उपचार र आवश्यकता अनुसार प्रेषण परामर्श
प्रायः देखिने आकस्मिक अवस्थाको प्राथमिक व्यवस्थापन (Common emergency conditions)	आघात (Shock): व्यवस्थापन तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषणसेवा
	मुर्छित अवस्थाको लेखाजोखाः प्रारम्भिक व्यवस्थापन र आवश्यकता अनुसार उपचार र प्रेषण
	कन्भल्जन (Convulsion): व्यवस्थापन तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण सेवा
	दुर्घटनाबाट गम्भीर घाइते बिरामीः स्थिर बनाउने, आवश्यक व्यवस्थापन र प्रेषण सेवा
	हाड भाँचिएको (Fracture) वा जोर्नी खुस्केको (Joint subluxation, dislocation): स्थिर

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

	बनाउने, निदान, दुखाइको व्यवस्थापन र प्रेषण परामर्श
	पोलाई (Burn and scald): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, परामर्श तथा प्रेषण
	विषादी सेवन: पेट सफा गर्ने (Gastric lavage) लगायतका प्रारम्भिक व्यवस्थापन, उपलब्ध प्रति-विषादी (Antidote) को प्रयोग तथा आवश्यकत्ता अनुसार प्रेषण सेवा
	पानीमा डुवेको (Drowning): प्रारम्भिक व्यवस्थापन र आवश्यकता अनुसार प्रेषण सेवा
आँखा, नाक, कान, घाँटीसँग सम्बन्धित आकस्मिक अवस्था (Eye and ENT-related common emergencies)	घाँटीमा वाह्य पदार्थ (Foreign body): प्राथमिक उपचार र प्रेषण परामर्श
	आँखामा वाह्य पदार्थ (Foreign body): प्राथमिक उपचार र प्रेषण परामर्श
	कानभित्र वाह्य पदार्थ (Foreign body): प्राथमिक उपचार र प्रेषण परामर्श
	नाकबाट रगत आउने समस्या (Epistaxis): प्राथमिक उपचार र प्रेषण परामर्श
विषालु सर्पदंश *(Snake bite)	प्राथमिक उपचार र प्रेषण परामर्श

झ. आयुर्वेद तथा अन्य परम्परागत स्वास्थ्य सेवा:*

आयुर्वेद तथा	पूर्वपन्चकर्म सेवा
	योग सेवा
	सतावरी-सुत्केरी आमाको लागि

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

होमियोपेथिक	मुसा (थुजा) को निदान र उपचार
	छालाको एलर्जीको निदान र उपचार
	टन्सिलको निदान र उपचार
	अम्लपित्तको निदान र उपचार
	दुबीको निदान र उपचार
	हाडजोर्नीको समस्या (arthritis)

*उल्लिखित सेवाहरू उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रवाह हुनेछ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-२

(नियम ४ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा</u>

क्र. सं.	आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	स्वास्थ्य समस्याहरू
१.	श्वासप्रश्वास सम्बन्धी	• Acute Exacerbation of Chronic Obstructive Pulmonary Disease • Acute mountain sickness • Acute Pulmonary embolism • Acute Pulmonary Oedema • Acute respiratory failure • Acute respiratory distress syndrome (ARDS) • Aspiration pneumonia Asthma • Decompression syndrome • Foreign body in respiratory tract • High altitude oedema (HAPE) • Respiratory acidosis • Respiratory alkalosis • Ruptured diaphragm • Status asthmaticus • Severe pneumonia • Tension pneumothorax • Others
२.	मुटु सम्बन्धी	• Cardiac arrhythmias (eg. ventricular tachycardia, ventricular arrythmias) • Cardiac tamponade • Cardiogenic shock • Congestive cardiac failure (CCF) • Heart block • Artrial fibrillation • Infective endocardiatis • Ischemic heart disease (Angina pectoris, myocardial infarction) • Myocarditis • Pericardial effusion • Pericarditis • Others

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

३.	मस्तिष्क तथा नसा सम्बन्धी	• Cerebrovascular accident (CVA) • Coma for any cause • Encephalitis • Encephalopathy • (Hypoxic/Hepatic/Uremic)	• Epilepsy • Guillian Barre Syndrome • High altitude cerebral oedema (HACE) • Meningitis • Status epilepticus • Others
४.	पेट सम्बन्धी	• Acute appendicitis • Acute cholecystitis • Acute pancreatitis • Duodenal perforation • Erosive gastritis • Foreign body in esophagus • Fulminant hepatitis • Gastric perforation • Gastrointestinal Bleeding (upper & lower)	• Intestinal obstruction • Intestinal perforation • Intussusception • Peritonitis • Ruptured esophagus • Splenic rupture • Strangulated and obstructed hernia • Trauma to abdominal visceras • Variceal bleeding • Others
५.	मूत्र प्रणालीसँग सम्बन्धित	• Acute retention urine • Hematuria • Acute pyelonephritis • Pyonephrosis • Acute renal failure	• Metabolic acidosis and alkalosis • Testicular torsion • Paraphimosis • Ruptured bladder • Others
६.	प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी	• Antepartum hemorrhage • Eclampsia • Ectopic rupture • Obstructed labour • Post-partum hemorrhage • Pre-eclampsia	• Pregnancy induced hypertension • Puerperal sepsis • Retention of placenta • Ruptured uterus • Others

७.	हाडजोर्नी सम्बन्धी	• Fractures-e.g. femur fracture, spine fracture • Compartment syndrome • Lacerations	• Bleeding • Amputations • Gangrene • Others
८.	मेटाबोलिक एण्ड इन्डोक्राईनोलोजिकल सम्बन्धी	• Adrenal insufficiency • Hypo/hyperkalemia • Hypo/hypernatremia	• Ketoacidosis • Metabolic alkalosis • Metabolic acidosis • Others
९.	आँखा सम्बन्धी	• Chemical burn • Corneal ulcer • Double vision	• Foreign body in eye • Sudden vision loss • Traumatic injury to eye • Others
१०.	नाक, कान र घाँटी सम्बन्धी	• Epitaxis • Foreigh body in nose • Choking	• Acute epiglottitis • Others
११.	पोलाई सम्बन्धी	• Thermal burns • Chemical burns	• Electrical injuries • Lightening injuries • Others
१२.	मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी	• Acute psychosis • Alcohol intoxication • Alcohol withdrawal syndrome • Catatonic stupor • Conversion disorder • Drug toxicity • Lithium toxicity • Delirium tremens	• Narcoleptic malignant syndrome • Panic attack • Schizophrenia • Suicidal attempt • Transient situational disturbances • Violent and aggressive behavior or over excitement • Others

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

१३.	विषाक्तता र औषधीको ओभरडोज सम्बन्धी	• Organophosphorus poisoning • Mushroom poisoning • Wild honey poisoning • Dhatura poisoning	• Paracetamol poisoning • Zinc phosphide poisoning • Aluminum phosphide poisoning • Drug overdose • Others
१४.	सर्पदंश/ किराको टोकाई/ जनावरको टोकाई	• Sanke bite • Insect bite	• Animal bite
१५.	बाल रोग सम्बन्धी	• Acute abdomen • Central cyanosis • Coma (or seriously reduced level of consciousness) • Diarrrhoea with signs of dehydration • Neonatal emergencies (e.g. trachea-esophageal fistula, Imperforated anus, pinhole meatus, neonatal sepsis)	• Obstructed or absent breathing • Severe respiratory distress • Shock (cold extremities with capillary refill time >3second and weak and fast pulse) • Seizures rashes (Viral exanthems) • Others
१६.	सामान्य आकस्मिक अवस्थाका स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी		
	चोटपटक तथा घाउखटिरा	घाउ चोटको मलमपट्टी र आवश्यकता अनुसार प्रेषण र परामर्श	
		काटेको ठाँउमा टाँका लगाउने र आवश्यकता अनुसार प्रेषण र परामर्श	

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

		पिलो र फोडाको उपचार र आवश्यकता अनुसार प्रेषण र परामर्श
१७.	आकस्मिक अवस्थाको प्राथमिक व्यवस्थापन (Common emergency conditions)	आघात (shock): व्यवस्थापन तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण
		मुर्छित अवस्थाको लेखाजोखाः प्रारम्भिक व्यवस्थापन तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण
		कन्भल्जन (Convulsion): व्यवस्थापन तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण
		दुर्घटनाबाट गम्भीर घाइते बिरामी स्थिर बनाउने, आवश्यक व्यवस्थापन र प्रेषण
		हाड भाँचिएको (fracture) वा जोर्नी खुस्केको (joint subluxation, Dislocation): स्थिर बनाउने, निदान, दुखाइको व्यवस्थापन प्रेषण र परामर्श
		पोलाई (Burn and scald): प्रारम्भिक निदान, लाक्षणिक उपचार, प्रेषण र परामर्श
		विषादी सेवनः पेट सफा गर्ने (Gastric lavage) लगायतका प्रारम्भिक व्यवस्थापन, उपलब्ध प्रति-विषादी (Antidote) को प्रयोग तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण
		पानीमा डुबेको (Drowning): प्रारम्भिक व्यवस्थापन र आवश्यकता अनुसार प्रेषण
१८.	सर्पदंश (Snake bite)	प्राथमिक उपचार प्रेषण र परामर्श

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-३

(नियम ६ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

क. <u>विशेषज्ञ सेवा</u>

१. जनरल फिजिसियन सेवा {Physician (Internal Medicine)}
२. जनरल सर्जरी सेवा (General Surgery)
३. स्त्रीरोग तथा प्रसुति सेवा (Gynaecology & Obstetrics)
४. बाल तथा शिशु सेवा (Paediatrics)
५. एनस्थेसियोलोजी सेवा (Anaesthesiology)
६. हाडजोर्नी सेवा (Orthopedics)
७. दन्त चिकित्सा सेवा (Dentistry)
८. नाक, कान, घाँटी सेवा (Ear, Nose and Throat)
९. चर्म तथा यौन रोग (Dermatology & Venerology)
१०. मानसिक रोग सेवा (Psychiatrics)
११. रेडियेसन ओन्कोलोजी सेवा (Radiation Oncology)
१२. रेडियोलोजी एण्ड इमेजिङ सेवा (Radiology & Imaging)
१३. रेडियोथेरापी सेवा (Radiotherapy)
१४. अप्थाल्मोलोजी सेवा (Opthalmology)
१५. प्याथोलोजी सेवा (Pathology)
    - Bio-chemistry
    - माईक्रोबायोलोजी सेवा (Microbiology)
    - हेमाटोलोजी सेवा (Hematology)
१६. फार्मेसी सेवा (Pharmacy)
१७. क्लिनिकल फार्माकोलोजी (Clinical Phrmacology)
१८. फरेन्सिक मेडिसिन सेवा (Forensic Medicine)
१९. जनरल प्राक्टिस सेवा (General Practice)
२०. फिजियोथेरापी सेवा (Physiotherapy)

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

२१. आयुर्वेद सेवा (Ayurveda)

२२. मन्त्रालयले तोकेको अन्य सेवा।

ख. विशिष्टिकृत सेवा

१. प्लास्टिक सर्जरी (Plastic surgery)

२. सर्जिकल अन्कोलोजी (Surgical oncology)

३. पल्मोनोलोजी (Pulmonology)

४. युरोलोजी (Urology)

५. नेफ्रोलोजी (Nephrology)

६. ट्रोपिकल मिडिसिन एण्ड इन्फेक्सियस डिजिज (Tropical Medicine and Infectious Disease)

७. कार्डिओथोरासिक एण्ड भास्कुलर सर्जरी (Cardiothoracic and Vascular surgery)

८. ट्रान्सप्लान्ट सर्जरी (Transplant surgery)

९. इमर्जेन्सी मेडिसिन (Emergency medicine)

१०. इन्डोक्राइनोलोजी (Endocrinology)

११. रिउमाटोलोजी (Rheumatology)

१२. जेरियार्ट्रिक मेडिसिन (Geriatric medicine)

१३. हेपाटोबिलियरी सर्जरी (Hepatobiliary surgery)

१४. न्यूरोलोजी (Neurology)

१५. न्यूरो सर्जरी (Neurosurgery)

१६. अर्थो स्पाइन सर्जरी (Orthosurgery)

१७. भास्कुलर सर्जरी (Vascular surgery)

१८. थोरासिक सर्जरी (Thoracic surgery)

१९. न्युक्लियर मेडिसिन (Nuclear medicine)

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

२०. ओरल मेडिसिन एण्ड सेल थेरापी (Oral medicine and cell therapy)
२१. ट्रान्सफ्युजन मेडिसिन एण्ड सेल थेरापी (Transfusion medicine and cell therapy)
२२. फिजिकल मेडिसिन एण्ड रिह्याबिलिटेसन (Physical medicine and rehabilitation)
२३. नियोनाटोलोजी (Neonatology)
२४. पेडियाट्रिक सर्जरी (Paediatric surgery)
२५. कार्डियोलोजी (Cardiology)
२६. हेपाटोलोजी (Hepatology)
२७. मेडिकल अन्कोलोजी (Medical Oncology)
२८. ग्यास्ट्रोइन्टेरोलोजी (Gastroenterology)
२९. ग्यास्ट्रोइन्टेस्टाइनल सर्जरी (Gastrointestinal surgery)
३०. क्रिटिकल केयर एण्ड एनेस्थेसियोलोजी (Critical care and anaesthology)
३१. पल्मोनरी क्रिटिकल केयर एण्ड स्लिप मेडिसिन (Pulmonary critical care and sleep medicine)
३२. इन्टरभेन्सनल रेडियोलोजी एण्ड इमेजिङ (Interventional radiology and imaging)
३३. मोलिक्यूलर बायोकेमेष्ट्री (Molecular biochemistry)
३४. इम्युनोप्याथोलोजी (Immunopathology)
३५. मोलिक्युलर प्याथोलोजी (Molecular pathology)
३६. हेमाटोप्याथोलोजी (Hematopathology)
३७. भाइरोलोजी (Virology)
३८. ओरल एण्ड म्याक्जिलोफेसियल सर्जरी (Oral and maxillofacial surgery)
३९. इन्भिट्रो फर्टिलाईजेसन (in-vitro fertilization)

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

४०. मोलिक्यूलर माइक्रोबायोलोजी (Molecular microbiology)

४१. स्पेसलिस्ट आयुर्वेद सर्भिस (Specialist Ayurveda services)

४२. अक्युपेसनल मेडिसिन (Occupational medicine)

४३. जेनेटिक मेडिसिन (Genetic medicine)

४४. मन्त्रालयले तोकेका अन्य सेवा।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-४

(नियम ६ को उपनियम (६) सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन पश्चात् पेस गरिने प्रतिवेदनको ढाँचा

१. प्रतिवेदन पेस गर्ने संस्थाको नाम, ठेगाना र परिचय	
२. घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन भएको स्थान र मिति	
३. शिविरमा प्रदान गरिएका मुख्य सेवाहरू	
४. सेवाग्राहीको विवरण (जम्मा सेवाग्राही सङ्ख्या, लिङ्ग, जातजाति, प्राप्त सेवाको प्रकार)	
५. शिविरमा सेवा प्रदायक जनशक्तिको विवरण (नाम, योग्यता र विज्ञता)	
संस्थाको छाप र अधिकार प्राप्त व्यक्तिको दस्तखत	

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-५

(नियम ९ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

डिस्चार्जको संक्षिप्त विवरण

Patient's name: Age: Sex:
Address: Rural/Municipality: Ward: Tole:
Mobile number: Alternate number:
Hospital ward: Unit: IP no./Hospital no.:

Treating consultant's name:
Date of admission with time:
Date of discharge with time:

Provisional diagnosis at the time of admission	
Final diagnosis at the time of discharge	
ICD-10 code for final diagnosis	
Summary of presenting illness	
Significant clinical findings	
Summary of key investigation with medical results	
Summary of treatment	
Speciality consultant if any	
Blood transfusion if any	
Adverse reaction of medicines and perfusion	
Condition/outcome of discharge: Cured/ Improved/ Referred out/ Discharge on Request/ Absconded/ left against Medical Advice/ Died	
Further treatment and advice	
Follow up	

Discharge summary prepared by:

Consultant's name: Doctor's name:
Signature: Signature:
NMC no.: NMC no.:

अनुसूची-६

(नियम १० को उपनियम (३), नियम १२ को उपनियम (२) र (३) र नियम १६ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य संस्थाहरूको इजाजत दिन तथा नवीकरणका लागि तोकिएका निकायहरू

सि.नं.	अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	ईजाजतपत्र लिनुपर्ने र नवीकरण गराउनु पर्ने निकाय	कैफियत
क)	२५ देखि २०० शैया सम्मका जनरल तथा विशेषज्ञ अस्पताल	१. २५ शैयाको जनरल तथा विशेषज्ञ अस्पतालको नवीकरण, अनुगमन तथा नियमन, इजाजतका लागि सिफारिस सम्बन्धित जिल्ला स्वास्थ्य कार्यलयले गर्ने। २. २६ देखि ५० शैया सम्मका जनरल तथा विशेषज्ञ अस्पतालको नवीकरण, इजाजतका लागि सिफारिस,-अनुगमन तथा नियमन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने। ३. ५१ देखि २०० शैया सम्मका जनरल तथा विशेषज्ञ अस्पतालको इजाजतपत्र प्रदान-नियमन अनुगमन तथा नवीकरण स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्ने। ४. स्वास्थ्य कार्यलय र स्वास्थ्य निर्देशनालयको सिफारिस बमोजिम २५ देखि ५० शैया	सम्बन्धित स्वास्थ्य कार्यालयहरू र स्वास्थ्य निर्देशनालयले इजाजतपत्रका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउने।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

		सम्मका जनरल तथा विशेषज्ञ अस्पतालको इजाजतपत्र प्रदान स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्ने।	
ख)	२५ देखि ५० शैया सम्मका आयुर्वेद अस्पताल	१. २५ शैयाको आयुर्वेद अस्पतालको नवीकरण, अनुगमन तथा नियमन, इजाजतका लागि सिफारिस सम्बन्धित जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रले गर्ने। २. २६ देखि ५० शैयाको आयुर्वेद अस्पतालको नवीकरण, इजाजतका लागि सिफारिस, अनुगमन तथा नियमन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने। ३. २५ देखि ५० शैया आयुर्वेद अस्पतालको इजाजतपत्र प्रदान- स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्ने।	सम्बन्धित जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य निर्देशनालयले इजाजतपत्रका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउने।
ग)	डेन्टल क्लिनिक, विशेषज्ञ क्लिनिक, पोलिक्लिनिक	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन सम्बन्धित- जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयले गर्ने।	
घ)	आँखा उपचार केन्द्र	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन जिल्ला स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने।	
ङ)	"सी" वर्गको प्रयोगशाला	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाले गर्ने।	
च)	"ख" श्रेणीको रेडियो इमेजिङ्ग सेन्टर	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्ने।	

छ)	डायलियासिस केन्द्र (२५ शैया सम्म)	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्ने।	
ज)	पुनर्स्थापना केन्द्र	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन सम्बन्धित- जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयले गर्ने।	
झ)	हस्पिस सेन्टर	इजाजत, अनुगमन, नवीकरण तथा नियमन जिल्ला स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने।	

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-७
(नियम १० को उपनियम (४) सँग सम्बन्धित)

इजाजतपत्र प्राप्त गर्न दिने निवेदनको ढाँचा

१. संस्थाको नामः

२. सेवाको किसिमः

क) जनरल सेवा ख) विशेषज्ञ सेवाः ग) विशिष्टिकृत सेवा

घ) अन्यः

३. संस्थाको ठेगाना (पत्राचार गर्ने):

प्रदेशः- जिल्लाः-

गाउँपालिका/नगरपालिका/उप-महानगरपालिका/महानगरपालिकाः

वडा नः- टोलः- टेलिफोन नः-

४. संस्था खोल्ने व्यक्तिहरू (५% भन्दा बढी शेयर होल्डर्स मात्र)

क्र.सं.	नाम	स्थायी ठेगाना	फोन नं.	मोबाइल नं.	इमेल	नागरिकता नं.

५. संस्थाको वित्तीय स्रोतः

क) निजी ख) गैर सरकारी ग) शेयर/कार्जा (खुलाउने) घ) अन्य

वित्तीय संस्थाबाट कर्जा लिई सञ्चालन गर्ने भए कर्जा लिने संस्थाको नामः

६. वित्तिय लगानी लागतः

क) भवन तथा जग्गाको लागिः

ख) औजार उपकरणः

ग) जनशक्तिः

घ) अनुमानित आम्दानीः

स्वदेशीः

विदेशीः

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय कोशी प्रदेश

७. अचल सम्पत्तिको स्रोतः

८. शैया सङ्ख्याः

९. स्वास्थ्य संस्थाले वर्गीकरण अनुसार प्रदान गर्ने सेवाहरूको विवरण कुन/कुन सेवा प्रदान गर्ने हो? खुलाउने।

क्र.सं	उपचारात्मक सेवा	निदानात्मक सेवा	प्रतिकारात्मक सेवा	अन्य सेवा

१०. संस्थामा प्रयोग हुने आवश्यक मुख्य उपकरणहरूको विवरण तथा स्रोतः

क्र.सं.	उपकरणको नाम	वित्तीय स्रोत	कैफियत

११. संस्थामा सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य जनशक्तिको विवरणः

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम	पद	शैक्षिक योग्यता	सम्बन्धित परिषद्को दर्ता नं.	सरकारी सेवामा कार्यरत छ/छैन	फूलटाइम/ पार्टटाइम

१२. <u>निवेदन दिँदा संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू:</u>

१. कम्पनी दर्ता/संस्था दर्ताको प्रमाणित प्रतिलिपि,

२. संस्था/कम्पनीको विधान/प्रबन्ध पत्र, विनियमावलीको प्रतिलिपि,

३. स्थायी लेखा दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

४. स्थापना गर्न लागिएको ठाँउमा अस्पताल आवश्यक छ भन्ने स्थानीय तह र प्रदेशको सम्बन्धित निकायको सिफारिस पत्र,

५. संस्थापक सदस्यहरूको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

६. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन स्वीकृति पत्रको प्रतिलिपि,

७. स्वास्थ्य संस्थाको विस्तृत सर्वेक्षण सहितको प्रस्ताव,

८. स्वास्थ्य संस्थाले लिने सेवा शुल्क विवरण,

९. भवनको स्वीकृत नक्सा,

१०. कर चुक्ता प्रमाणपत्र (लागु हुने अवस्थामा मात्रै)।

निवेदक

नामः

पदः

दस्तखतः

मितिः

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-८

(नियम १० को उपनियम (४) र (१०) सँग सम्बन्धित)

शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था

क्र. सं.	संस्थाको किसिम	शुल्क निर्धारण एकाई	इजाजतका लागि दस्तुर रकम रु.	नवीकरणका लागि दस्तुर रकम रु.
१	अस्पताल तथा नर्सिङ्ग होम	शैया सङ्ख्या	प्रति शैया रु. ४०००।-	प्रति शैया रु. ५००।-
२	डायग्नोस्टिक सेन्टर	सेवा प्रकार	प्रति सेवा रु. १००००।-	प्रति सेवा रु. १०००।-
३	पोलिक्लिनिक/क्लिनिक	सेवा प्रकार	प्रति सेवा रु. १००००।-	प्रति सेवा रु. १०००।-
४	आयुर्वेद अस्पताल/वैकल्पिक चिकित्सा	शैया संख्या	प्रति शैया रु. २०००।-	प्रति शैया रु. ५००।-
५	आयुर्वेद क्लिनिक	सेवा प्रकार	प्रति शैया रु. ५०००।-	प्रति शैया रु. ५००।-

नेपाल सरकारले तोकेको दुर्गम क्षेत्रमा स्वास्थ्य संस्था स्थापना वा विस्तार गरेमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी माथि उल्लेखित दस्तुरमा क वर्गको लागि पचहत्तर प्रतिशत, ख वर्गको लागि पचास प्रतिशत र ग वर्गको लागि पच्चिस प्रतिशत छुट दिइनेछ।

अनुसूची-९

(नियम १० को उपनियम (७) सँग सम्बन्धित)

<u>इजाजतपत्रको ढाँचा</u>

प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

............प्रदेश

<u>सञ्चालन इजाजतपत्र</u>

इजाजत पत्र नं.

श्री......................,

....।

स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्न इजाजतको लागि मिति .... मा प्राप्त भएको निवेदन उपर कारबाही हुँदा त्यस .... संस्थालाई सेवा सञ्चालन गर्न दिने गरी मिति .... मा निर्णय भएकोले कोशी प्रदेशको जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७७ तथा कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य नियमावली, २०८२ को अधीनमा रही देहायका सर्तहरूको पालना गर्ने गरी .... महानगरपालिका/उप-महानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका वडा नं.... मा .... शैया क्षमताको स्वास्थ्य संस्था (संस्था/अस्पताल) सञ्चालन गर्न कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०८२ को नियम १० को उपनियम (७) बमोजिम यो इजाजत पत्र दिईएको छ।

१. स्वास्थ्य संस्था तथा त्यस्तो संस्थाले प्रदान गर्नुपर्ने सेवाः

२. इजाजतपत्र कायम रहने अवधिः

इजाजत पत्र दिने अधिकारीकोः-

दस्तखतः

नामः

दर्जाः

मितिः

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

(इजाजत पत्रको पछाडिको पृष्ठमा लेखिने)

इजाजतपत्र प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले पालना गर्नुपर्ने सर्तहरू:

क) स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्दा तोकिएको न्यूनतम मापदण्ड पालना सम्बन्धमा स्वमूल्याङ्कन गरी गुणस्तर सुधार गर्दै जानुपर्ने।

ख) नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गरिएको सरकारी कार्यक्रम लागु गर्नु पर्ने।

ग) प्रदेश सरकार अन्तर्गत सञ्चालन हुने भए प्रदेश सरकार र स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालन हुने भए सम्बन्धित प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले जारी गरेको नीति तथा कार्यक्रम लागु गर्ने।

घ) मन्त्रालयले समय समयमा तोकेको अन्य सर्तहरू पालना गर्नुपर्ने।

इजाजत पत्रको नवीकरण

नवीकरण गर्ने निकाय:

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	नवीकरण मिति	बहाल रहने मिति	नवीकरण गर्ने अधिकारीको नाम र पद	दस्तखत	कार्यालयको छाप

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-१०

(नियम १० को उपनियम (१०) सँग सम्बन्धित)

नवीकरणको लागि दिइने निवेदनको ढाँचा

श्री......................मन्त्रालय/कार्यालय,

..........................।

विषयः इजाजत पत्र नवीकरण सम्बन्धमा।

त्यस मन्त्रालय/कार्यालय/निकायबाट मिति .... मा प्रदान गरिएको इजाजतपत्रको अवधि मिति .... मा समाप्त हुने भएकोले इजाजतपत्र नवीकरण गराउनको लागि कोशी प्रदेश जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०८२ को नियम १० को उपनियम (१०) बमोजिम यो निवेदन पेस गरेको छु।

संलग्न विवरण कागजातः

१) संस्थाको इजाजतपत्र र पछिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ताको प्रमाण पत्र,

२) मन्त्रालयले तोके बमोजिमको स्वमूल्याङ्कन प्रतिवेदन नियमित रूपमा पेस गरेको प्रमाण,

३) स्वास्थ्य संस्था तथा सेवा सञ्चालन सम्बन्धी मापदण्ड कायम गरेको पुष्टयाईं सहितको स्वघोषणा,

४) मन्त्रालयले तोके बमोजिमको आकस्मिक स्वास्थ्य उपचार कोषमा रकम जम्मा गरेको प्रमाण।

स्वास्थ्य संस्थाको छाप

स्वास्थ्य संस्थाको तर्फबाट
निवेदन दिने व्यक्तिकोः-
दस्तखतः
नाम, थरः
पदः
मितिः

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-११

(नियम ११ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

सुरक्षित गर्भपतनका लागि सूचीकृत गर्ने निकाय

क) स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था वा स्थानीय तहबाट इजाजत प्राप्त गरेका स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीले सम्बन्धित स्थानीय तह वा स्थानीय तहले तोकेको निकायमा।

ख) नेपाल सरकारबाट सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था वा नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा यस मन्त्रालयले तोकेको निकायबाट इजाजत प्राप्त गरेका स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीले मन्त्रालयले तोकेको निकायमा

ग) प्रदेश अन्तर्गत सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था वा प्रदेशबाट ईजाजत प्राप्त गरेका स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीले देहाय बमोजिमको निकायमाः-

सि. नं.	सुरक्षित गर्भपतन अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	सूचीकरण र नवीकरण गर्ने निकाय	कैफियत
१.	२५ शैयासम्म (पोलिक्लिनिक समेत)	स्वास्थ्य कार्यालय	सम्बन्धित स्वास्थ्य कार्यालयहरू तथा स्वास्थ्य निर्देशनालयले सूचीकृत भएका स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको जानकारी स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।
२.	२६ देखि ५० शैया सम्म	स्वास्थ्य निर्देशनालय	
३.	५१ देखि २०० शैया सम्म	स्वास्थ्य मन्त्रालय	
४.	स्वास्थ्यकर्मी	कार्यरत जिल्लाको स्वास्थ्य कार्यालय	

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

अनुसूची-१२
(नियम १४ सँग सम्बन्धित)

निःशुल्क उपलब्ध गराइएको औषधीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नामः..................................

ठेगानाः..........................

महिना .... साल ....

निःशुल्क वितरण गरिएको औषधीको विवरणः

औषधीको नाम	परिमाण	वितरण गरिएको सेवाग्राहीको सङ्ख्या	कैफियत

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय कोशी प्रदेश

स्वीकृत मितिः- २०८२/०३/१८

आज्ञाले,
डा. राधिका थपलिया
प्रदेश सचिव